

VODIČ

ZA PROVEDBU SAMOVRJEDNOVANJA U OSNOVNIM ŠKOLAMA

NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA
BIBLIOTEKA VANJSKO VRJEDNOVANJE OBRAZOVANJA
Vodič za provedbu samovrjednovanja u osnovnim školama

Nakladnik:

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

Za nakladnika:

Goran Sirovatka, dipl. ing.

ravnatelj *Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja*

Urednica:

dr. sc. Jasmina Muraja

načelnica *Odjela za promicanje kvalitete obrazovanja*

Recenzenti:

prof. dr. sc. Vlatka Domović

prof. dr. sc. Vlasta Vizek Vidović

Autori:

Djelatnice Centra: Maja Reberšak, mr. sc. Biljana Vranković, dr. sc. Jasmina Muraja
Članice Povjerenstva za izradu metodologije za samovrjednovanje i unaprjeđenja kvalitete rada osnovnih škola u razrednoj i predmetnoj nastavi: prof. dr. sc. Vesna Vlahović Štetić, Sanja Brajković, prof. dr. sc. Svjetlana Kolić-Vehovac, Jadranka Jovanović, Sanja Župa, Vesna Marjanović, Iva Krajčić Sokol, Iva Baraba, Anita Šojat

Grafičko oblikovanje:

Zoran Žitnik

Korektura:

Dragan Nimac, Antonia Grga

Tisak:

DENONA d.o.o.

Naklada:

1000

VODIČ
ZA PROVEDBU SAMOVRJEDNOVANJA
U OSNOVNIM ŠKOLAMA

SADRŽAJ

UVOD	7
1. ŠTO JE SAMOVRJEDNOVANJE ŠKOLA?	9
1.1 Koje škole provode samovrjednovanje?	9
1.2 Kategorije kvalitete	10
1.2.1 Obrazovna postignuća	11
1.2.2 Procesi unutar škole	11
1.2.3 Organizacija rada škola	14
2. POSTUPAK SAMOVRJEDNOVANJA ŠKOLA	17
2.1 Formiranje Školskoga tima za kvalitetu	18
2.2 Provođenje ispita vanjskoga vrjednovanja i primjena upitnika za prikupljanje stavova i mišljenja učenika, roditelja i učitelja	19
2.3 Uvid i procjena rezultata ispita i upitnika	20
2.4 Tumačenje rezultata ispita i upitnika s učiteljima ispitivanih predmeta	23
2.5 Prikaz i tumačenje rezultata ispita vanjskoga vrjednovanja i upitnika na Vijećima učitelja, roditelja i učenika	28
2.6 Prikupljanje i tumačenje podataka o organizaciji rada škole	28
2.7 KREDA-analiza – određivanje prioriternih područja unaprjeđenja rada škole	29
2.8 Školski razvojni plan	33
2.9 Osvrt na proces samovrjednovanja	37
2.10 Realizacija Školskoga razvojnoga plana	37
3. LITERATURA	39
4. POJMOVNIK	41

Obrazovni sustav izuzetno je važan segment društvenog funkcioniranja, a njegova kvaliteta utječe na sva područja društva i na osobni razvoj pojedinca. Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja jedan je od strateških ciljeva Republike Hrvatske, ali treba biti i zadaćom svake pojedinačne obrazovne institucije. Na kvalitetu obrazovanja može se djelovati s različitih aspekata (poboljšanje programa, poboljšanje materijalnog stanja,...) i razina. Kvaliteta obrazovanja unaprjeđuje se i poboljšanjem kvalitete svake pojedinačne škole. Kako bi škole mogle poboljšati svoju kvalitetu, važno je utvrditi početno stanje, odabrati razvojne ciljeve i sustavno raditi na njihovu ostvarenju. U procesu utvrđivanja stanja i odabira prioriteta, od izuzetne je pomoći samovrjednovanje kao općeprihvaćeni proces u mnogim zemljama.

Samovrjednovanje polazi od ideje da svi oni koji sudjeluju u životu škole (učitelji i ostali djelatnici škole, učenici, njihovi roditelji, lokalna zajednica,...) najbolje poznaju prilike u školi, da su najkompetentniji za pronalaženje jakih strana škole, ali i za utvrđivanje mogućih nedostataka te da zajedničkim djelovanjem mogu utvrditi, a onda i ostvariti, važne ciljeve za unaprjeđenje kvalitete svoje škole.

Neke škole u Hrvatskoj već imaju iskustva u procesu samovrjednovanja i sustavno-planiranju poboljšanja kvalitete. Domaća i strana iskustva ukazuju na napredak škola koje provode samovrjednovanje, a *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja* (u daljnjem tekstu *Centar*) želio je potaknuti taj proces u svim školama u Republici Hrvatskoj. *Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja* u *Centru* nudi školama instrumente i analizira *Izvešća o samovrjednovanju*. Projektima samovrjednovanja i razvojem metodologije, *Centar* nastoji pomoći školama u procesu trajnoga unaprjeđenja rada škole i kvalitete obrazovanja.

Centar je započeo s projektima samovrjednovanja škola nakon prvih nacionalnih ispita koji su održani u svibnju 2006. godine u prvim razredima srednjih škola gimnazijskog programa. Ovi se projekti temelje na predlošcima koji su razvijeni u nekim europskim zemljama npr. u Engleskoj, Škotskoj, Nizozemskoj, Danskoj, Austriji koje imaju dugu tradiciju vanjskoga vrjednovanja i samovrjednovanja škola (*HM Inspectorate of education, 2001*). Prijedlog za provođenje samovrjednovanja u srednjim školama u Republici Hrvatskoj kao i početne materijale izradio je dr. sc. P. Bezinović iz *Instituta za društvena istraživanja*. U sklopu projekta samovrjednovanja, škole su ispunile samoevaluacijska izvješća i dostavile ga Odjelu u prosincu 2006. godine. Time je započeo proces samovrjednovanja u srednjim školama. Projekt *Samovrjednovanje u gimnazijama* nastavio se s 23 škole kroz šk.god. 2007./2008., i to kao

pilot projekt *Nacionalni ispiti i samovrjednovanje škola* u obliku formiranja mreže kolegijalne podrške čiji su sudionici pomagali školama u boljem definiranju razvojnih ciljeva i postavljanju *Školskih razvojnih planova* u svrhu poboljšanja kvalitete rada. Izvješća škola analizirao je *Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja*. Na temelju tih analiza *Odjel* je predložio smjernice za sustavno uvođenje samovrjednovanja i za unaprjeđenje kvalitete obrazovnog sustava. Nakon nacionalnih ispita u svibnju 2007., srednje strukovne škole također su započele s procesom samovrjednovanja koristeći postojeće instrumente te nove materijale kao što je *Vodič kroz samovrjednovanje* koji je izdao *Centar*. *Odjel* je proveo niz predavanja i radionica s ciljem edukacije na području samovrjednovanja za ispitne koordinatore, ravnatelje, nastavnike i stručne suradnike. U školskoj godini 2008./2009. svim srednjim školama gimnazijskog i strukovnog programa omogućena je kolegijalna podrška suradnika Mreže podrške samovrjednovanju škola. Suradnik Mreže je stručnjak iz odgojno-obrazovnog područja koji je posebno educiran da s kritičkim odmakom prati i potpomaže proces samovrjednovanja škole. Ovom pozivu odazvala se 81 srednja škola, a uključeno je i 35 suradnika Mreže. Sve su škole izrazile veliko zadovoljstvo razvojem projekta i radom sa suradnicima Mreže podrške samovrjednovanju škola.

Na temelju iskustva samovrjednovanja u srednjim školama, pokrenut je projekt *Samovrjednovanje u osnovnim školama* (u daljnjem tekstu *Projekt*). U razvoju materijala za samovrjednovanje u osnovnim školama sudjelovale su djelatnice *Odjela za promicanje kvalitete obrazovanja* u suradnji s *Povjerenstvom za izradu metodologije i unaprjeđenja kvalitete rada u razrednoj i predmetnoj nastavi* (u daljnjem tekstu *Povjerenstvo*). *Povjerenstvo* je tijekom školske godine 2007./2008. izradilo popratne upitnike za učitelje, učenike i njihove roditelje koje su navedene skupine popunjavale u travnju i svibnju 2008. godine nakon provedenih ispita vanjskoga vrjednovanja. Ovi upitnici ispituju stavove i mišljenja o odnosima i ozračju u školi, a njihovi se rezultati uz rezultate ispita vanjskog vrjednovanja, koriste kao polazište u procesu samovrjednovanja. Ispunjene upitnike škole su dostavile u *Centar* gdje su dalje proslijeđeni na obradbu i analizu. U nastavku je pripremljen ovaj *Vodič za provedbu samovrjednovanja u osnovnim školama* kao i obrazac *Izvješća za samovrjednovanje* kako bi školama bila omogućena svrhovita i jasna uporaba svih rezultata.

Zahvaljujemo na velikom odazivu i želimo vam puno uspjeha u radu na putu prema kvaliteti!

1. ŠTO JE SAMOVRJEDNOVANJE ŠKOLA?

Samovrjednovanje škola je proces sustavnog i kontinuiranog praćenja, analiziranja i procjenjivanja uspješnosti rada škole. Koristi se kao bitan instrument za jačanje kapaciteta škole te za napredak, razvoj i uspjeh svih dionika odgojno – obrazovnog procesa.

To je proces profesionalne refleksije kroz koji škole dobro upoznaju same sebe i pronalaze najbolje načine za unaprjeđenje svoga rada. Samovrjednovanje omogućava djelatnicima škole da procjene kvalitetu svoga poučavanja i razrednog ozračja uvažavajući kontekst užeg - školskog i šireg – društvenog, socijalnog i kulturalnog okruženja.

Procesom samovrjednovanja nastoji se odgovoriti na tri temeljna pitanja:

- Koliko je dobra naša škola?
- Kako to znamo?
- Što učiniti da budemo još bolji?

Svrha je samovrjednovanja:

- potaknuti otvorenu raspravu o kvaliteti odgoja i obrazovanja na razini škole sa svim dionicima odgojno-obrazovnog procesa (učitelji, roditelji, učenici...) te dobiti njihovo mišljenje o mogućim strategijama unaprjeđenja kvalitete
- uvidjeti koje su jake strane i koja područja rada treba unaprijediti
- razviti realističan i efikasan plan razvoja kao i strategiju za unaprjeđenje kvalitete rada škole koji će postati dio godišnjega plana rada škole
- omogućiti školi da na temelju razvojnoga plana nastavi sustavno praćenje kvalitete rada škole

1.1 Koje škole provode samovrjednovanje?

Samovrjednovanje provode sve osnovne škole u Republici Hrvatskoj. Škole su obvezne koristiti rezultate nacionalnih ispita i sve druge pokazatelje odgojno-obrazovnog rada za analizu i samovrjednovanje, radi trajnog unaprjeđenja kvalitete rada škole (članak 88. *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*). Kao poticaj tome procesu, djelatnice su *Odjela za promicanje kvalitete obrazovanja* u suradnji s

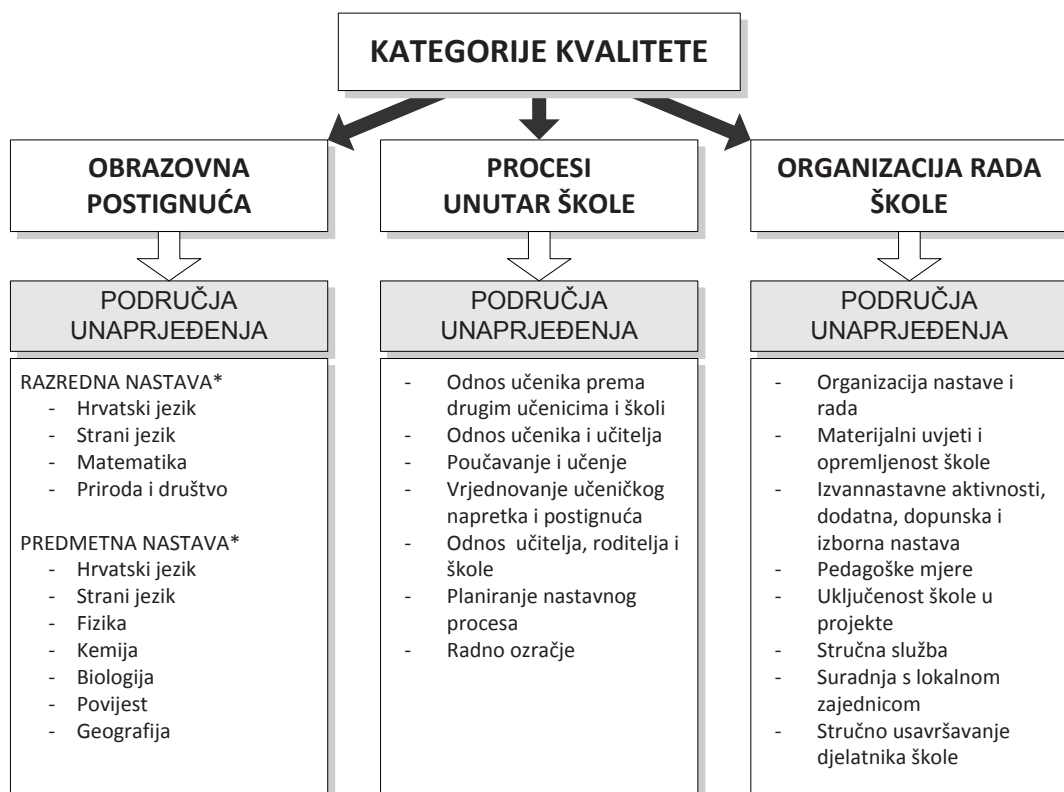

članicama Povjerenstva pripremile materijale: *Upitnike za samovrjednovanje, Vodič za provedbu samovrjednovanja u osnovnim školama, Izvješće o samovrjednovanju*. Centar potiče škole na proces samovrjednovanja te pruža podršku potrebnu za njegovu uspješnu provedbu. Za provođenje samovrjednovanja u školi i ispunjavanje svih materijala odgovoran je *Školski tim za kvalitetu*.

1.2 Kategorije kvalitete

U projektu *Samovrjednovanje u osnovnim školama* pokrenutom 2008. godine, odabrane su tri kategorije kvalitete koje zajedno daju cjelovitu sliku funkcioniranja škole: obrazovna postignuća učenika, procesi unutar škole i organizacija rada škole. Svaka od tih kategorija kvalitete sastavljena je od nekoliko područja unaprjeđenja rada škole što je prikazano na Prikazu br. 1. Iz prikaza se vidi model koji je razvijen na temelju kombinacije međunarodnih iskustava i konkretnih empirijskih podataka dobivenih istraživanjima u hrvatskim srednjim školama.

Prikaz br. 1. Kategorije kvalitete i područja unaprjeđenja

* navedeni nastavni predmeti provjeravani su ispitima vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća u škol. god. 2007./2008. U kategoriju obrazovnih postignuća mogu se prema potrebi škola uvrstiti i nastavni predmeti koji nisu ispitivani navedenim ispitima

1.2.1 *Obrazovna postignuća*

Obrazovna postignuća jedna su od kategorija kvalitete i utvrđuju se testovima vanjskog vrjednovanja. Vanjsko vrjednovanje novi je mehanizam za objektivno praćenje obrazovnoga sustava u Republici Hrvatskoj, a temelji se na standardiziranim testovima koje provodi institucija neovisna o pojedinoj školi, odnosno *Centar*. Ono se provodi u isto vrijeme, u istim uvjetima, na isti način i jednako za sve učenike. Školske je godine 2007./2008. provedeno u 4. i 8. razredima svih osnovnih škola u Republici Hrvatskoj. Nakon provedenoga vanjskoga vrjednovanja, svaka je pojedina škola dobila vlastite rezultate koji su usporedivi s prosječnim rezultatima učenika u Republici Hrvatskoj.

Rezultati dobiveni vanjskim vrjednovanjem obrazovnih postignuća školama služe u procesu samovrjednovanja kao polazište za raspravu o kvaliteti rada. Rezultati ispita pružaju školama objektivan, pouzdan i valjan uvid o uspješnosti njihovih učenika iz pojedinih nastavnih predmeta u odnosu na državni prosjek. Djelatnici škole sami mogu najbolje interpretirati dobivene rezultate i pritom sagledati ne samo kakvi su rezultati nego i zašto su takvi. Važno je razmisliti o mogućim uzrocima dobivenih rezultata i procijeniti može li škola djelovati na njih i kako.

1.2.2 *Procesi unutar škole*

Procesi unutar škole su kategorija kvalitete koja obuhvaća područja koja opisuju različite odnose (učenici, učitelji, roditelji), poučavanje i učenje, radno ozračje, itd. Ti su procesi ispitani upitnicima koji mjere stavove i mišljenja, uvjerenja i osjećaje učenika četvrtih i osmih razreda te njihovih roditelja i učitelja. Za samovrjednovanje je važno znati kakvo je mišljenje svake ispitane skupine jer one školu i procese u njoj vide iz različitih perspektiva. Razlike u mišljenjima dobro su polazište u planiranju promjena.

Procesi unutar škole obuhvaćaju slijedeća područja unaprjeđenja:

- Odnos učenika prema drugim učenicima i školi
- Odnos učenika i učitelja
- Poučavanje i učenje
- Vrjednovanje učeničkog napretka i postignuća
- Odnos učitelja, roditelja i škole
- Planiranje nastavnoga procesa
- Radno ozračje

Ova područja pružaju uvid koliko škola skrbi o procesima obrazovanja usmjerenim na učenika te koliko škola kao institucija potiče suradnju s roditeljima, međusobnu suradnju učitelja i kvalitetno radno ozračje svojih djelatnika.

Zbog pretpostavke da svaka od ispitivanih skupina ima uvid u funkcioniranje pojedinih područja škole, roditelji i učenici nisu odgovarali na pitanja koja se odnose na sva područja. U Tablici 1. prikazano je koja su područja unaprjeđenja procjenjivali učenici, a koja roditelji i učitelji.

Tablica 1. Područja unaprjeđenja koja su procjenjivali učenici, roditelji i učitelji

	UČENICI	RODITELJI	UČITELJI
Odnos učenika prema drugim učenicima i školi	X	X	X
Odnosi učenika i učitelja	X	X	X
Poučavanje i učenje	X	X	X
Vrjednovanje učeničkog napretka i postignuća	X	X	X
Odnos učitelja, roditelja i škole		X	X
Planiranje nastavnoga procesa			X
Radno ozračje			X

a. Odnos učenika prema drugim učenicima i školi

Pitanja iz upitnika koja se odnose na ovo područje ispituju međusobne odnose i kvalitetu interakcija među učenicima te njihov odnos prema školi. Ispituje se razina prihvaćenosti učenika iz razrednog odjeljenja te razina osjećaja zajedništva koji se razvio među djecom. Nekoliko se pitanja odnosi na osjećaj sigurnosti učenika u školi. U sigurnom podržavajućem okruženju učenici mogu iskazati svoje pune socijalne i kognitivne potencijale. Najveću važnost u ovom području imaju odgovori koje daju učenici. Odgovori učitelja i roditelja daju informaciju koliko su te dvije skupine informirane o stavovima koje učenici imaju prema drugim učenicima i školi općenito.

b. Odnos učenika i učitelja

U pitanjima koja ispituju odnos s učiteljima procjenjuju se ponašanja učitelja prema učenicima. Odgovori upućuju na to hvali li učitelj učenike, priča li s njima te koliko

ih razumije i sl. Dobri odnosi između učenika i učitelja omogućuju razvoj socijalnih kompetencija kod učenika, potiču njihov emocionalni razvoj, razvoj samosvijesti i samopoštovanja, ali i potiču na učenje. Učenici koji smatraju da ih učitelji podržavaju, da se prema njima odnose s poštovanjem doživljavat će školu kao ugodno mjesto, a učenje kao vrijednu aktivnost.

c. Poučavanje i učenje

Pitanja iz područja poučavanja i učenja odnose se na metode i oblike rada učitelja, razumijevanje nastavnih sadržaja i korelaciju s drugim predmetima. Poznato je da učenici najbolje uče one sadržaje koje smatraju smislenima odnosno relevantnima za svijet u kojem žive. Dobro je, stoga, sadržaj koji uče povezati s njihovim svakodnevnim životom, prethodnim znanjima, ali i osobnim interesima. Važno je da strategije poučavanja budu usmjerene na poticanje procesa aktivnog i smislenog učenja.

d. Vrijednovanje učeničkog napretka i postignuća

Pitanjima koja se odnose na vrijednovanje učeničkih postignuća nastoji se utvrditi kojim se tehnikama učitelji služe pri ocjenjivanju, prate li napredak učenika i na koji način te daju li povratne informacije učenicima i roditeljima. Od učitelja se očekuje da uvažava i prepoznaje individualne razlike među učenicima i prema tome prilagođava načine praćenja i vrijednovanja. Uključujući roditelje u procjenu napretka njihove djece dobiva se još više informacija o potrebama učenika, strategijama koje učenici koriste pri učenju kod kuće, dobrim stranama kao i onima koje treba unaprijediti. Na temelju vrijednovanja napretka učenika učitelji mogu svoje poučavanje prilagoditi njihovim potrebama.

e. Odnos učitelja, roditelja i škole

Pitanja iz ovoga područja ukazuju na uključenost roditelja u obrazovni proces, komunikaciju učitelja s roditeljima te informiranost roditelja o nastavi i školskim događanjima. U procesu obrazovanja valja voditi računa i o socijalnoj okolini djeteta te poticati uključenost roditelja u obrazovni proces. Obrazovanje je dio zajedničkog posla u kojemu sudjeluju i učenici i učitelji i roditelji. Ukoliko uz učitelje i roditelji daju jasnu poruku o važnosti i nužnosti obrazovanja, učenici će bolje razumjeti vrijednost obrazovanja, bit će motiviraniji i postizati bolji uspjeh. Većina roditelja želi biti upoznata s obrazovanjem svoga djeteta i uspješno surađivati sa školom.

f. Planiranje nastavnoga procesa

Pitanja iz područja planiranja nastavnoga procesa namijenjena su samo učiteljima i odnose se na planiranje i artikulaciju nastavnoga sata te integraciju nastavnih sadržaja različitih predmeta.

Dobro planiranje nastavnoga procesa i međusobna suradnja učitelja važna je za napredak učenika. Dobro planirana nastava i spremnost učitelja da po potrebi prilagođava planove individualnim potrebama učenika ili zahtjevima odjeljenja preduvjet su kvalitetnoga nastavnog procesa i ostvarivanja obrazovnih ishoda.

g. Radno ozračje

Pitanja iz ovoga područja odnose se na kvalitetu odnosa školskih djelatnika, na radno okruženje i stručno usavršavanje nastavnika. Dobro radno ozračje podrazumijeva spremnost kolega, ravnatelja i stručnih suradnika na međusobnu suradnju u odgojno-obrazovnome procesu. Škola kao institucija treba skrbiti i o profesionalnom razvoju i zadovoljstvu svojih djelatnika. Učitelji koji rade u dobrom i podržavajućem ozračju sigurno će biti motiviraniji za rad. Radno ozračje posebice treba podržavati cjeloživotni proces učenja jer će samo učitelji koji stalno napreduju u svojim stručnim znanjima i nastavničkim vještinama biti dobri modeli učenicima.

1.2.3 Organizacija rada škole

Kategorija organizacije rada škole odnosi se na organizaciju nastave, opremljenost škole, uključenost škole u projekte, suradnju s lokalnom zajednicom i dr. Za razliku od područja koja ispituju procese unutar škole koji se mjere na temelju percepcije sudionika u odgojno-obrazovnom procesu, za područja organizacije postoje objektivni pokazatelji. Školski tim za kvalitetu samostalno prikuplja podatke o pojedinim područjima koja spadaju u kategoriju organizacije rada škole i upisuje ih u obrazac *Izvešća o samovrjednovanju* (obrazac za *Izvešće o samovrjednovanju* se nalazi na mrežnim stranicama *Centra* - www.ncvvo.hr).

Kategorija organizacije rada škole obuhvaća sljedeća područja unaprjeđenja:

- Organizacija nastave i rada
- Materijalni uvjeti i opremljenost škole
- Izvannastavne aktivnosti, dodatna, dopunska i izborna nastava
- Pedagoške mjere
- Uključenost škole u projekte
- Stručna služba
- Suradnja s lokalnom zajednicom
- Stručno usavršavanje djelatnika škole

Djelatnici škole mogu najbolje procijeniti u kojoj su mjeri zadovoljni trenutnim stanjem i treba li što promijeniti u nekom od navedenih područja unaprjeđenja.

a. Organizacija nastave i rada

Područje organizacije nastave i rada odnosi se na rad u smjenama, organizaciju odmora npr. vrijeme i trajanje velikoga odmora, (ne)mogućnost izlaska iz školske zgrade, dežurstvo učitelja za vrijeme odmora, sastavljanje rasporeda sati, prehrana učenika i sl. Ukoliko škola ima učenike putnike, ovo područje podrazumijeva i organizaciju prijevoza, prijem učenika u školi, itd. Dobra organizacija nastave i rada može utjecati na zadovoljstvo učenika i djelatnika škole.

b. Materijalni uvjeti rada i opremljenost škole

Ovo područje odnosi se na broj i opremljenost prostorija (učionice, kabineti, zbornica, školski hodnici i stubišta, školska dvorana), ali i na vanjski prostor škole (igralište, prilaz školi, dvorište i sl.). Pod opremljenošću škole misli se na namještaj (npr. klupe i stolice, ploče, ormari i ormarići za učenike i sl.), te na tehničku opremljenost škole (npr. kompjuteri, printeri, LCD projektori), i na opremljenost kabineta odgovarajućom didaktičkom opremom i potrošnim materijalom. Dobra opremljenost škole olakšava provedbu nastavnoga procesa.

c. Izvannastavne aktivnosti, dodatna, dopunska i izborna nastava

Ovo područje odnosi se na organizaciju i izvođenje izvannastavnih aktivnosti, dodatne, dopunske i izborne nastave. Raznovrsnost i kvaliteta ovih aktivnosti školi omogućuje da zadovolji potrebe i interese svojih učenika i izvan propisanoga plana i programa. Kao i kod ostalih aktivnosti koje se provode u školi i ovdje treba voditi računa o stalnoj provjeri kvalitete i zadovoljstva učenika.

d. Pedagoške mjere

Ovo područje obuhvaća učestalost izricanja pedagoških mjera, omjere pohvala, nagrada i kazni te utjecaj izricanja tih mjera na ponašanje učenika. Škola kao odgojno-obrazovna ustanova treba svojim učenicima davati informacije kakvo je ponašanje prihvatljivo odnosno neprihvatljivo. Valja jasno informirati učenike o pedagoškim mjerama koje postoje u školi te kakve posljedice imaju različita ponašanja (nagrada ili kazna). Također treba provjeravati kakve su posljedice primijenjenih pedagoških mjera, tj. imaju li one željeni učinak.

e. Uključenost škole u projekte

Ovo područje govori o uključenosti škole u projekte, ali i o koristi koju škola ima od toga. Projekt je aktivnost koju škola pokreće ili se u nju uključuje s planiranim vremenom trajanja i mjerljivim ishodima. Projekti se mogu provoditi samostalno ili

u suradnji s vanjskim institucijama ili stručnjacima. Brojni su projekti koji se nude, ali škola mora procijeniti koji od njih donose najveću korist s obzirom na potrebe škole.

f. Stručna služba

U ovome se području navode poslovi koje obavljaju i koje bi trebali obavljati stručni suradnici, broj postojećih stručnih suradnika kao i broj potrebnih suradnika. Stručna služba obuhvaća niz stručnjaka koji ne sudjeluju izravno u nastavnom procesu: psiholozi, pedagozi, logopedi, defektolozi, socijalni pedagozi, knjižničari i dr. Za uspješan rad škole neophodna je međusobna suradnja članova stručne službe i njihova suradnja s ravnateljem i učiteljima. Svaki od ovih stručnjaka ima svoje područje djelovanja i oni nisu međusobno zamjenjivi.

g. Suradnja s lokalnom zajednicom

U ovome se području navode službe i osobe s kojima škola surađuje te interesi njihove suradnje.

Lokalnu zajednicu čini stanovništvo, ali i različite institucije (Centar za socijalnu skrb, zdravstvene institucije, lokalne udruge i sl.). Svaka je škola nedjeljivi dio zajednice u kojoj živi te njezine djelatnosti pridonose razvoju zajednice kao što zajednica pridonosi razvoju škole. Cilj suradnje s lokalnom zajednicom jest širenje resursa za zadovoljavanje potreba učenika i njihovih obitelji i izvan škole.

h. Stručno usavršavanje djelatnika škole

U područje stručnoga usavršavanja ubrajaju se dosadašnja stručna usavršavanja kao i ona koja se planiraju. Rad djelatnika u odgojno-obrazovnim institucijama zahtjeva cjeloživotno obrazovanje jer dolazi do stalnog mijenjanja sadržaja i razvoja metoda poučavanja. Stručno usavršavanje djelatnika važno je jer povećava njihove stručne kapacitete, njihova znanja i vještine. Izbor metoda i sadržaja stručnog usavršavanja ovisi o potrebama djelatnika i škole. Treba pri tome uzimati u obzir razne ponude i izvore stručnog usavršavanja (državnih institucija, stručnih institucija, udruga i nevladinih organizacija).

2. POSTUPAK SAMOVRJEDNOVANJA ŠKOLA

U ovome su *Vodiču* prikazani koraci predviđeni u projektu *Samovrjednovanje u osnovnim školama* koji je započeo u svibnju 2008. i nastavlja se u škol. god. 2008./2009.

1. Formiranje *Školskoga tima za kvalitetu*
2. Provođenje ispita vanjskoga vrjednovanja i primjena upitnika za prikupljanje mišljenja i stavova učenika, roditelja i učitelja
3. Uvid i procjena rezultata ispita i upitnika
4. Tumačenje rezultata ispita i upitnika s učiteljima ispitivanih predmeta
5. Prikaz i tumačenje rezultata ispita vanjskoga vrjednovanja i upitnika na *Učiteljskome vijeću, Vijeću roditelja i Vijeću učenika*
6. Prikupljanje i tumačenje podataka o organizaciji rada škole
7. KREDA-analiza - određivanje prioritetnih područja unaprjeđenja rada škole
8. Školski razvojni plan
9. Osvrt na proces samovrjednovanja
10. Realizacija *Školskoga razvojnog plana*

Ispunjeno *Izvešće o samovrjednovanju* školi služi kao polazište za daljnji rad na unaprjeđenju kvalitete rada. Svi materijali ispunjeni u procesu samovrjednovanja bit će analizirani i na temelju dobivenih podataka predlagat će se smjernice za poboljšanje kvalitete rada osnovnih škola što će doprinijeti razvoju kvalitete obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj. Obrazac za *Izvešće o samovrjednovanju* nalazi se na mrežnim stranicama *Centra*. Ispunjeno *Izvešće* može se poslati elektronskom poštom na adresu: **os-kvaliteta@ncvvo.hr**

Sva će *Izvešća* pristigla na navedenu adresu u potpunosti biti zaštićena, a uvid u njih imat će isključivo nadležne osobe iz *Odjela za promicanje kvalitete obrazovanja*.

Ispunjeno *Izvešće* pošaljite do **15. lipnja 2009.** godine elektronskom poštom na adresu: **os-kvaliteta@ncvvo.hr**

KONTAKT PODATCI DJELATNICA ODJELA ZA PROMICANJE KVALITETE OBRAZOVANJA

dr. sc. Jasmina Muraja
načelnica
Tel: 01-4501-835
jasmina.muraja@ncvvo.hr

mr. sc. Biljana Vranković
stručna savjetnica
Tel: 01-4501-836
biljana.vrankovic@ncvvo.hr

Maja Reberšak, dipl. učiteljica
stručna suradnica
Tel: 01-4501-836
maja.rebersak@ncvvo.hr

Antonia Grga
administrativna referentica
Tel: 01-4501-847
antonia.grga@ncvvo.hr

KORACI U PROCESU SAMOVRJEDNOVANJA ŠKOLE

Svaki korak samovrjednovanja pojašnjen je u ovome *Vodiču*. U *Vodiču* se nalaze upute za ispunjavanje obrasca *Izvješća* u koji se upisuju podatci prikupljeni u procesu samovrjednovanja i njihovo tumačenje.

Za upis podataka prikupljenih u procesu samovrjednovanja, kao i za njihovu interpretaciju koristite se *Izvješćem o samovrjednovanju*. Digitalni format *Izvješća* može se preuzeti s mrežnih stranica *Centra*: **www.ncvvo.hr**

Izvješće se popunjava elektronski u Word dokumentu – odgovori se upisuju u prazna polja priloženih tablica. *Izvješće o samovrjednovanju* piše *Školski tim za kvalitetu*, a ono predstavlja sintezu podataka (rezultati vanjskoga vrjednovanja i popratnih upitnika, podatci o organizaciji rada škole) i promišljanja o njihovu značenju.

IZVJEŠĆE O SAMOVRJEDNOVANJU SASTOJI SE OD NEKOLIKO DIJELOVA:

Razredna nastava	Predmetna nastava	Opći dio
1. Osvrt na obrazovna postignuća	1. Osvrt na obrazovna postignuća	1. Osvrt na organizaciju rada škole
2. Osvrt na procese unutar škole	2. Osvrt na procese unutar škole	2. KREDA-analiza - određivanje prioritetnih područja unaprjeđenja rada škole
		3. Školski razvojni plan
		4. Osvrt na proces samovrjednovanja

2.1 Formiranje *Školskoga tima za kvalitetu*

Školski tim za kvalitetu sastoji se od najmanje šest osoba:

- ravnatelj škole
- stručni suradnik/suradnici
- najmanje dva učitelja razredne nastave (ne moraju biti nužno učitelji razredne nastave čiji su učenici sudjelovali u ispitivanju)
- najmanje dva učitelja predmetne nastave koji su predstavnici *Učiteljskoga vijeća* (ne moraju nužno biti učitelji ispitivanih predmeta)

Na sastanak *Tima* na kojemu će se raspravljati o rezultatima ispita vanjskoga vrjednovanja i upitnika valjalo bi uključiti aktiv razredne nastave kao i aktive pojedinih ispitivanih predmeta (korak br. 2.4 u postupku samovrjednovanja).

Na neke sastanke Tima mogu se po potrebi uključiti i predstavnici učenika, predstavnici roditelja, predstavnici Školskoga odbora te predstavnici lokalne zajednice.

TIJEKOM SASTANAKA TREBA IMATI NA UMU:

- Samovrjednovanje će biti korisno jedino ako se temelji na otvorenoj i iskrenoj raspravi članova Školskog tima za kvalitetu koji međusobno imaju povjerenje jedni u druge
- Odgovornost svih članova Tima jest konstruktivno uvažavanje pojedinačnih mišljenja i donošenje zaključaka nastalih zajedničkim dogovorom

2.2 Provođenje ispita vanjskoga vrjednovanja i primjena upitnika za prikupljanje stavova i mišljenja učenika, roditelja i učitelja

Školske godine 2007./2008. provedeni su ispiti vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća učenika u 4. i 8. razredima svih osnovnih škola u Republici Hrvatskoj iz sljedećih nastavnih predmeta:

RAZREDNA NASTAVA:

- Hrvatski jezik
- Matematika
- Priroda i društvo
- Integracija Matematika i Priroda i društvo
- Strani jezik

PREDMETNA NASTAVA:

- Hrvatski jezik
- Strani jezik
- Biologija
- Kemija
- Fizika
- Integracija Biologija, Kemija i Fizika
- Povijest
- Geografija
- Integracija Povijest i Geografija

Upitnike koji ispituju stavove i mišljenja o procesima u školi ispunjavali su učenici četvrtog i osmog razreda, njihovi roditelji i učitelji. Ovim su upitnicima ispitana različita područja unaprjeđenja koja se vide na Prikazu 1.

2.3 Uvid i procjena rezultata ispita i upitnika

Škole su dobile rezultate ispita vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća i rezultate na upitnicima za učenike, roditelje i učitelje. U ovom koraku osnovni je zadatak Školskoga tima za kvalitetu pregledati rezultate ispita vanjskoga vrjednovanja i rezultate upitnika te ih pripremiti za prikaz na Vijećima učitelja, učenika i roditelja. Dobiveni rezultati upisuju se u tablice *Procjene rezultata ispita i procjene mišljenja o procesima unutar škole* koje se nalaze u *Izvješću o samovrjednovanju* (na mrežnim stranicama Centra - www.ncvvo.hr).

U *Izvješće* valja upisati:

- a. *procjenu rezultata ispita vanjskoga vrjednovanja*
- b. *mišljenja učenika o pojedinim nastavnim predmetima*
- c. *usporedbe mišljenja različitih dionika o procesima unutar škole (učenici, roditelji, učitelji)*

a. Procjena rezultata ispita vanjskoga vrjednovanja

U ovom dijelu upitnika procjenjuju se rezultati ispita vanjskoga vrjednovanja iz nastavnih predmeta razredne i predmetne nastave u odnosu na prosječan rezultat učenika u Hrvatskoj.

Tablica 2. Primjer procjene rezultata Hrvatskoga jezika

PROCJENA REZULTATA HRVATSKOGA JEZIKA		
Kakav su rezultat na ispitu vanjskoga vrjednovanja iz Hrvatskoga jezika postigli vaši učenici u odnosu na prosječan rezultat učenika u Hrvatskoj? (<i>podcrtajte odgovor</i>)		
VIŠI	<u>PODJEDNAK</u>	NIŽI

Na isti način treba ispuniti tablice koje se odnose na *procjenu rezultata* ostalih predmeta u razrednoj i predmetnoj nastavi.

b. Mišljenja učenika o pojedinim nastavnim predmetima

Mišljenja učenika o pojedinom predmetu ispitana su upitnicima, a rezultat je izražen u postotcima. U tablicu se upisuju rezultati mišljenja učenika o svakom pojedinom nastavnom predmetu.

Tablica 3. Primjer procjene mišljenja učenika 4. razreda o Hrvatskome jeziku

PROCJENA MIŠLJENJA UČENIKA O HRVATSKOME JEZIKU			
U kojem su postotku učenici procijenili slijedeće tvrdnje? (<i>upišite postotke</i>)			
	DA	DJELOMIČNO	NE
Zanimljiv predmet	47%	43%	10%
Lako uče	59%	36%	5%
Previše toga uče	11%	26%	63%

Na isti način treba ispuniti tablice koje se odnose na *mišljenja učenika o ostalim predmetima* u razrednoj i predmetnoj nastavi.

c. Usporedbe mišljenja različitih dionika o procesima unutar škole (učenici, roditelji, učitelji)

Mišljenja učenika, roditelja i učitelja o procesima unutar škole ispitana su upitnicima. Usporedbe mišljenja prikazane su u tablicama. Svrha tablično prikazanih rezultata je očitavanje konkretnih brojevanih rezultata i uvid u to razlikuju li se rezultati od prosjeka Hrvatske, odnosno razlikuju li se mišljenja učenika, roditelja i učitelja na nivou škole. Svi ispitanici (učenici, učitelji i roditelji) davali su svoje procjene na skali od 5 stupnjeva o tome koliko se često događa ono što opisuje tvrdnja. Ukoliko je pojedini sudionik mislio da se to nikada ne događa dao je procjenu 1, ukoliko se opisano vrlo rijetko događa dao je procjenu 2, za povremeno događanje procjena je bila 3, za često 4, a za uvijek 5. Pri interpretaciji valja imati na umu da rezultati upitnika ne predstavljaju skalu školskih ocjena već govore o učestalosti događanja nekog ponašanja opisanog tvrdnjama u upitnicima.

Uz pomoć rezultata upitnika mogu se usporediti:

- procjene učenika, roditelja i učitelja s procjenama na razini Hrvatske
- razlike u procjenama učenika, roditelja i učitelja škole

Usporedba procjena na razini škole s procjenama na razini Republike Hrvatske

Svaka škola dobiva prosječne vrijednosti procjena učenika, roditelja i učitelja o procesima unutar škole u odnosu na prosječne vrijednosti dobivene na svim ispitanim učenicima, roditeljima i učiteljima u Republici Hrvatskoj. Ovi podatci prikazani su u tablicama aritmetičkom sredinom (M). Zatim je izražena standardna devijacija rezul-

tata (SD) koja govori kakvo je raspršenje rezultata na pojedinom uzorku u Hrvatskoj odnosno u školi. Što je raspršenje manje to je veće međusobno slaganje procjena sudionika.

Uspoređene su procjene:

- učenika škole i učenika u Hrvatskoj
- roditelja škole i roditelja u Hrvatskoj
- učitelja škole i učitelja u Hrvatskoj

Tablica br. 4 primjer je procjene mišljenja o procesima unutar škole. U tablici je svako polje označeno određenim slovom. Slovo **s,v** ili **n** pokazuje gdje se, u odnosu na rezultate u Republici Hrvatskoj, nalaze rezultati te škole (M). Ukoliko se prosječni rezultat u školi nalazi u 20% najnižih rezultata u Hrvatskoj polje s rezultatom je označeno slovom **n**, ukoliko je rezultat u školi među 60% srednjih rezultata u Hrvatskoj polje u tablici je označeno slovom **s**, a ako se prosječni rezultat u školi nalazi među 20% najviših rezultata u Hrvatskoj u polju je upisano slovo **v**.

Tablica 4. Primjer procjene mišljenja o procesima unutar škole (razredna nastava)

	Učenici			Roditelji			Učitelji		
	*	M	SD	*	M	SD	*	M	SD
Odnos učenika prema drugim učenicima i školi	s	3,8	1,3	s	3,8	1,1	n	3,7	1,1
Odnos učenika i učitelja	s	4,3	1,1	s	4,5	0,8	n	4,5	0,7
Poučavanje i učenje	s	3,8	1,3	s	3,7	1,2	n	3,9	0,9
Vrjednovanje učeničkog napretka i postignuća	s	4,1	1,2	s	4,2	1,0	n	4,2	0,7
Odnos učitelja, roditelja i škole	.	.	.	s	3,9	1,3	n	4,1	0,9
Planiranje nastavnog procesa	.	.	.	.	.	.	n	3,9	1,1
Radno ozračje	.	.	.	.	.	.	n	3,3	1,2

* slovo **s,v** ili **n** pokazuje gdje se, u odnosu na rezultate u Republici Hrvatskoj, nalaze rezultati te škole (M)

Usporedba procjena učenika, roditelja i učitelja unutar škole

U tablici br. 5 prikazani su rezultati mišljenja učenika, roditelja i učitelja unutar škole. Na temelju tih rezultata moguće je usporediti njihova mišljenja. Primjerice i procjene učenika i procjene roditelja neke škole mogu biti unutar 60% srednjih procjena u Hrvatskoj. Međutim, moguće je da roditelji u toj školi daju znatno niže procjene od učenika („stroži“ su u procjenjivanju) što se vidi iz aritmetičkih sredina (M) u školi. To je pokazatelj da roditelji percipiraju neka područja odnosno procese u školi više kritički od učenika pa valja razmisliti o uzrocima takve percepcije.

Tablica 5. Primjer procjena usporedbe mišljenja učenika i roditelja o procesima unutar škole

PROCJENA USPOREDBE MIŠLJENJA UČENIKA I RODITELJA O PROCESIMA UNUTAR ŠKOLE			
Procijenite postoji li razlika u mišljenju o procesima unutar škole između učeničkih i roditeljskih procjena. Učeničke procjene su:			
	VIŠE	PODJEDNAKE	NIŽE
Odnos učenika prema drugim učenicima i školi	X		
Odnos učenika i učitelja		X	
Poučavanje i učenje	X		
Vrjednovanje učeničkog napretka i postignuća			X

2.4 Tumačenje rezultata ispita i upitnika s učiteljima ispitivanih predmeta

U tumačenju rezultata sudjeluju učitelji ispitivanih predmeta i Školski tim za kvalitetu. Školski tim za kvalitetu sastaje se posebno s učiteljima razredne nastave, a zatim i s učiteljima predmetne nastave. Treba naglasiti da će za ovaj proces interpretacije rezultata možda biti potrebno više sastanka.

Tumače se:

- rezultati ispita vanjskoga vrjednovanja
- rezultati mišljenja prikupljenih upitnicima

Imajte na umu:

- Važno je da zajedničke procjene, objašnjenja i mišljenja budu što realnija – one su procjena sadašnjeg, realnog stanja i odraz već do sada učinjenog napretka.
- Procjene valja potkrijepiti provjerljivim argumentima, opisati ih jasno i razumljivo.
- Mišljenja iskazana u procesu samovrjednovanja nisu nužno jednaka, ali će se članovi *Tima* u mnogim stvarima složiti. Kod rasprave valja imati na umu da su članovi *Tima* autonomni stručnjaci koji imaju različite perspektive, ali rade na zajedničkom cilju – definiranju sadašnjega stanja i unaprjeđenju kvalitete rada škole. Upisuju se zajednički odgovori na pitanja tj. mišljenje koje podržava većina ili svi članovi *Tima*.

Rezultati ispita vanjskoga vrjednovanja

Tijekom tumačenja rezultata ispita koristite se Izvješćem o samovrjednovanju.

Na sastanak *Tima* uključuju se učitelji ispitivanih predmeta kako bi mogli interpretirati dobivene rezultate. *Tim* u suradnji s učiteljima ispitivanih predmeta interpretira dobivene rezultate ispita te odgovara na pitanja jesu li očekivali takve rezultate, koji su razlozi takvih rezultata, žele li ih poboljšati i na koji način. Također se interpretira usporedba mišljenja učenika škole o pojedinim nastavnim predmetima s mišljenjima učenika u Hrvatskoj.

Tablica br. 6. prikazuje primjer tumačenja rezultata ispita vanjskoga vrjednovanja iz Hrvatskoga jezika i mišljenja učenika o Hrvatskome jeziku u odnosu na mišljenje svih učenika u Hrvatskoj.

Tablica 6. Prikaz tumačenja rezultata ispita vanjskoga vrjednovanja iz Hrvatskoga jezika i mišljenja učenika o Hrvatskome jeziku

Navedite moguće razloge takvih rezultata ispita.
Naši učenici postižu <u>viši rezultat</u> iz Hrvatskog jezika jer smo u posljednjih nekoliko godina posebno radili na programima poticanja pismenosti i čitanja (suradnja s gradskom knjižnicom-besplatan upis, radionice za roditelje o čitanju slikovnica za djecu mlađe osnovnoškolske dobi...).
Želite li poboljšati ove rezultate? Ako da, na koji način?
Namjeravamo nastaviti s provedbom započetog programa koji će motivirati djecu da više čitaju preko ljetnih praznika.
Razlikuju li se mišljenja vaših učenika o Hrvatskome jeziku od mišljenja svih učenika u Hrvatskoj? Ako da, navedite moguće razloge.
Naši učenici češće od ostalih učenika u Hrvatskoj misle da je Hrvatski jezik <u>zanimljiv predmet</u> . Učitelji su završili dodatne edukacije i naučeno primjenjuju u nastavi. Naši učenici procjenjuju <u>da lako uče</u> u odnosu na hrvatski prosjek jer nastojimo individualizirati program u odnosu na njihove potrebe.

Rezultati mišljenja prikupljenih upitnicima

Mišljenja učenika, roditelja i učitelja o procesima unutar škole prikupljena su upitnicima. Dobiveni rezultati prikazani su u tablicama. Nakon što je Školski tim za kvalitetu napravio prvi korak i analizirao rezultate upitnika (procijenio jesu li rezultati viši, podjednaki ili niži od prosjeka) započinje tumačenje. U procesu interpretacije navodi se kakvi su rezultati, zašto su takvi te je li potrebno poboljšanje unutar određenog područja i kako ga postići.

Interpretiraju se razlike u mišljenjima:

- učenika škole i učenika u Hrvatskoj
- roditelja škole i roditelja u Hrvatskoj
- učitelja škole i učitelja u Hrvatskoj
- učenika, roditelja i učitelja pojedine škole

Interpretacijom razlika u mišljenjima učenika, roditelja i učitelja u odnosu na prosječni rezultat Republike Hrvatske izdvajaju se područja koja su procijenjena kao viša ili niža u odnosu na hrvatski prosjek i navode se razlozi takvih procjena.

U Tablici br. 7. vidljiv je primjer interpretacije usporedbe mišljenja roditelja 4. razreda u odnosu na mišljenja roditelja u Hrvatskoj, dok je u Tablici br. 8. primjer tumačenja razlike u mišljenju učenika i roditelja 4. razreda jedne škole. Na isti način interpretiraju se rezultati usporedbe mišljenja učenika i učitelja u odnosu na hrvatski prosjek.

Tablica 7. Primjer tumačenja razlike u mišljenju roditelja 4. razreda u odnosu na mišljenja roditelja u Hrvatskoj

TUMAČENJE MIŠLJENJA RODITELJA	
Roditelji učenika naše škole daju <u>više procjene</u> iz sljedećih područja:	Vrjednovanje učeničkog napretka i postignuća. Odnos učitelja, roditelja i škole
Po našem mišljenju <u>razlozi</u> takvih procjena su:	
Učitelji roditelje redovito informiraju o načinima ispitivanja znanja i ocjenjivanju te dobivaju povratne informacije o napretku djece.	
Roditelji učenika naše škole daju <u>niže procjene</u> u sljedećim područjima:	Poučavanje i učenje
Po našem mišljenju <u>razlozi</u> takvih procjena su:	
Česte promjene učitelja. Roditelji misle da novi načini poučavanja ne pripremaju dovoljno djecu za nastavak školovanja.	
Ostali komentari:	
Naši roditelji daju jednake procjene kao i ostali u području Odnos učenika prema drugim učenicima i školi ali mislimo da bi roditelje valjalo bolje informirati i da bi onda procjene bile bolje.	

Tablica 8. Primjer tumačenja usporedbe u mišljenju učenika i roditelja 4. razreda škole

TUMAČENJE USPOREDBE MIŠLJENJA UČENIKA I RODITELJA	
Navedite područja viših procjena učenika škole u odnosu na mišljenja i procjene njihovih roditelja.	Odnos učenika prema drugim učenicima i školi. Odnos učenika i učitelja
Po našem mišljenju razlozi takvih procjena su:	
Do sada nismo nikada ispitivali mišljenja roditelja i učenika; Učenici daju više procjene u ovim područjima. Moguće je da su roditelji nešto kritičniji, ali i da nisu dovoljno upoznati s odnosima unutar škole.	
Navedite područja nižih procjena učenika škole u odnosu na mišljenja i procjene njihovih roditelja.	Vrjednovanje učeničkog napretka i postignuća.
Po našem mišljenju razlozi takvih procjena su:	
Roditelji na informacijama redovito dobivaju povratne informacije o radu i napretku svoga djeteta. Iako učiteljica daje povratne informacije o njihovom radu na satu, učenici to dovoljno ne percipiraju.	
Ostali komentari:	
U području Poučavanje i učenje roditelji i učenici daju jednake procjene što pokazuje da učenici redovito razgovaraju s roditeljima o nastavnome procesu.	

2.5 Prikaz i tumačenje rezultata ispita vanjskoga vrjednovanja i upitnika na Vijećima učitelja, roditelja i učenika

Nakon provedenih prethodnih koraka Školski tim za kvalitetu prezentira dobivene rezultate Vijeću učitelja, Vijeću roditelja i Vijeću učenika. Potiče se pritom rasprava o dobivenim rezultatima, razlozima takvih rezultata te se predlažu područja koja bi valjalo unaprijediti. Za vrijeme prikaza rezultata, jedan član Školskog tima za kvalitetu može voditi bilješke kako bi mišljenje učitelja, roditelja i učenika mogli uzeti u obzir tijekom daljnjeg procesa samovrjednovanja.

Tim za kvalitetu izvještava Učiteljsko vijeće, Vijeće roditelja i Vijeće učenika o rezultatima na ispitima vanjskoga vrjednovanja obrazovnih postignuća i rezultatima na upitnicima za samovrjednovanje.

Preporuka je da se, u suradnji s razrednicima, organiziraju roditeljski sastanci 5-ih razreda i informira roditelje o rezultatima na ispitima vanjskoga vrjednovanja i mišljenjima prikupljenim upitnicima te da se potakne rasprava i među roditeljima.

Nakon prikaza i interpretacije rezultata na Vijećima učitelja, roditelja i učenika, Školski tim za kvalitetu dopunjava tablice interpretacije u Izvješću.

Na kraju ovoga koraka, tj. na kraju procesa tumačenja rezultata Tim bi trebao imati odgovore na sljedeća pitanja:

1. Kakvi su rezultati vanjskoga vrjednovanja?
2. Kako školu vide učenici, roditelji i učitelji?
3. Koji su najvjerojatniji uzroci dobivenih rezultata?

2.6 Prikupljanje i tumačenje podataka o organizaciji rada škole

Za daljnje samovrjednovanje rada škole potrebno je prikupiti podatke o kategoriji organizacije rada škole. Tim za kvalitetu prikupit će podatke o organizaciji nastave, materijalnim uvjetima, izvannastavnim aktivnostima, dodatnoj, dopunskoj i izbornoj nastavi, pedagoškim mjerama, uključenosti škole u projekte, stručnoj službi,

suradnji s lokalnom zajednicom, stručnom usavršavanju djelatnika škole i napretku škole u posljednje tri godine.

Školski tim za kvalitetu interpretira prikupljene podatke. Pri prikupljanju i interpretaciji podataka služite se Izvješćem o samovrjednovanju.

2.7 KREDA-analiza – određivanje prioriteta područja unaprjeđenja rada škole

U ovome koraku Tim radi na definiranju i postavljanju prioriteta područja unaprjeđenja koja će dovesti do podizanja kvalitete rada škole. Preporučujemo korištenje KREDA-analize koju su za ovu svrhu razvili stručnjaci *Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja* (Muraja, J., Reberšak, M., Vranković, B.)

KREDA-analiza je modificirana SWOT-analiza prilagođena zahtjevima samovrjednovanja odgojno-obrazovnih institucija, prvenstveno školama. Cilj KREDA-analize je ispitati sve unutrašnje i vanjske čimbenike koji utječu na kvalitetu rada i uz pomoć njih odgovoriti na pitanje “Koliko je dobra naša škola?” te temeljem analize izdvojiti prioriteta područja unaprjeđenja rada škole.

Ime KREDA-analiza odnosi se na stari školski alat s dugom tradicijom u procesu poučavanja. Školska kreda čini simbol predočavanja nastavnih sadržaja koja danas, unatoč razvijenim tehnikama i audio-vizualnim nastavnim sredstvima i pomagalicama i dalje ostaje na važnom mjestu u izvođenju nastave.

KREDA-analiza je akronim čija se početna slova odnose na pojmove koji su ključni za pristup postavljanju ciljeva unutar procesa samovrjednovanja. Valja postavljati **K**onkretno i **R**ealne razvojne ciljeve, a njihovu ostvarenju pristupiti **E**nergično, **D**inamično i **A**mbiciozno.

KREDA-analiza	ŠKOLA
K ONKRETNO	K ONKURENTNA
R EALNO	R EPREZENTATIVNA
E NERGIČNO	E FIKASNA
D INAMIČNO	D OBRONAMJERNA
A MBICIOZNO	A UTENTIČNA

Naziv KREDA se također može primijeniti pri opisu škole kao cjeline čiji je cilj da ona bude **K**onkurentna, **R**eprezentativna, **E**fikasna, **D**obronamjerna i **A**utentična.

Uzimajući u obzir sve do sada napravljeno u procesu samovrjednovanja škole, valja provesti KREDA-analizu. Za KREDA-analizu služite se Izvješćem o samovrjednovanju.

Prilikom izrade KREDA-analize preporuča se korištenje jedne od metoda kreativnog mišljenja npr. *oluje ideja*.

1. U prvoj fazi Školski tim za kvalitetu odgovara na 7 pitanja postavljenih u tablici. Jedino pravilo kojega se treba pridržavati u ovome koraku jest da svatko ima pravo reći bilo koji odgovor koji mu kod postavljenoga pitanja padne „na pamet“ bez da se njegovi odgovori kritiziraju ili procjenjuju. Može se imenovati jedna osoba koja će zapisivati sve ponuđene odgovore.
2. U drugoj fazi *oluje ideja* vrjednuju se odgovori i dogovara se koje odgovore upisati u tablicu KREDA-analize kao prikaz stvarnoga stanja škole. Ne postoji zadani ili preporučeni broj odgovora, već on varira ovisno o specifičnostima škole.
3. Na kraju tablice daje se kvantitativna procjena „Koliko je dobra naša škola?“

Tablica 9. Primjer ispunjene KREDA-analize

KREDA-analiza	
<p>1. Čime se možemo pohvaliti? <i>(analizirati i navesti sve dobre strane rada škole)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opremljenost kabineta - redovito stručno usavršavanje učitelja - veliki broj učenika na različitim natjecanjima - dobra suradnja s roditeljima - povezanost s lokalnom zajednicom - dobri međuljudski odnosi 	<p>2. S kojim teškoćama se svakodnevno susrećemo? <i>(navesti i osvijestiti s kojim se sve teškoćama svakodnevno susrećemo, a koje se odnose na unutrašnji rad i funkcioniranje škole)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - rad u smjenama - nedostatak prostora - nemamo lift za učenike s tjelesnim oštećenjima - nezdrava prehrana učenika
<p>3. Koji su naši neiskorišteni resursi? <i>(navesti koje sve neiskorištene potencijale posjeduje naša škola)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - neiskorištena dvorana za tjelesni odgoj - školski okoliš - pomoć roditelja 	<p>4. Što nas koči na putu prema napretku? <i>(opisati vanjske prepreke koje onemogućuju napredak škole)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - financije - nastavni plan i program - kolektivni ugovor
<p>5. Što možemo napraviti da budemo još bolji? <i>(na temelju unutrašnjih karakteristika škole osmisliti što sve možemo učiniti da budemo još bolji)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj komunikacijskih vještina s djecom, učiteljima i roditeljima - uvesti promjene u školsku prehranu - organizirati izvannastavne aktivnosti u dvorani za tjelesni odgoj - uvesti više terenske nastave - tražiti od Ministarstva pomoć za dobivanje građevinske dozvole za dogradnju škole - pronaći sponzore za sufinanciranje nadogradnje škole 	<p>6. Tko nam može pomoći u napretku (osobe, institucije...)? <i>(imenovati institucije, osobe i dr. za koje mislimo da nam mogu pomoći u unaprjeđenju podizanja kvalitete rada škole)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalna zajednica - ministarstvo - sponzori (INA, grad...) - sindikat - roditelji - stručni suradnici

KOLIKO JE DOBRA NAŠA ŠKOLA?Zadovoljni smo kvalitetom naše škole *(podcrtajte odgovarajuću ocjenu):*

<i>nismo zadovoljni</i>	1	2	3	<u>4</u>	5	<i>potpuno smo zadovoljni</i>
-------------------------	---	---	---	----------	---	-------------------------------

4. Slijedeći korak je definiranje prioriternih područja unaprjeđenja u koje škola želi unijeti promjene s ciljem podizanja kvalitete rada, a koja proizlaze iz KREDA-analize. Pri njihovom definiranju služite se tablicom br. 10 u kojoj

su navedene kategorije kvalitete i područja unaprjeđenja obzirom na specifičnosti škole. Tim odabire prioritarno područje unaprjeđenja i označava znakom **X**. Ukoliko Tim želi unaprijediti neko područje koje nije navedeno u tablici, treba ga imenovati i zapisati u tablicu pod rubriku Ostalo.

Tablica 10. Kategorije kvalitete i popis područja unaprjeđenja

KATEGORIJA KVALITETE	PODRUČJA UNAPRJEĐENJA	ODABRANO PRIORITETNO PODRUČJE
OBRAZOVNA POSTIGNUĆA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Znanja i vještine iz predmeta (<i>npr. Hrvatski jezik, Matematika, Glazbeni odgoj</i>) 	X
PROCESI UNUTAR ŠKOLE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Odnos učenika prema drugim učenicima i školi 	X
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Odnos učenika s učiteljima 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poučavanje i učenje 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijednovanje učeničkog napretka i postignuća 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Odnos učitelja, roditelja i škole 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Planiranje nastavnog procesa 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Radno ozračje 	
ORGANIZACIJA ŠKOLE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizacija nastave i rada 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Materijalni uvjeti rada i opremljenost škole 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pedagoške mjere 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvannastavne aktivnosti, dodatna, dopunska i izborna nastava 	X
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uključenost škole u projekte 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stručna služba 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suradnja s lokalnom zajednicom 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stručno usavršavanje djelatnika škole 	
	Ostalo: _____	

2.8 Školski razvojni plan

Školski razvojni plan izrađuje se nakon detaljnog uvida u rezultate, njihove interpretacije i određivanja prioritetnih područja unaprjeđenja proizašlih iz KREDA-analize. Sve što je dosada napravljeno služi kao temelj za njegovo stvaranje. Jedino iskren i otvoren razgovor pomoći će u izradi dobrog Školskoga razvojnog plana. Školski razvojni plan radi se za slijedeću školsku godinu (2009./2010.).

Školski razvojni plan je dokument koji predstavlja kratkoročnu, najčešće jednogodišnju strategiju poboljšanja kvalitete. Služi kao vodič za ostvarivanje željenih ciljeva, kao sredstvo za planiranje razvoja te kao mjera dinamike razvoja. Pruža jasan i lako razumljiv pregled ciljeva i aktivnosti koje valja poduzeti u određenom vremenskom razdoblju.

U prvu kolonu Školskoga razvojnoga plana upisuju se prioritetna područja unaprjeđenja koja su određena nakon provedene KREDA-analize. U drugu kolonu upisuju se ciljevi koje škola želi ostvariti, a u treću aktivnosti koje se provode da bi se ostvario određeni cilj. Nužni resursi navode se u četvrtoj koloni. Datum do kojega će se cilj ostvariti upisuje se u petu kolonu. U šestoj se koloni upisuje ime osobe koja je zadužena za provođenje i/ili nadgledanje određene aktivnosti. U Školskome razvojnome planu neophodno je odrediti pokazatelje ostvarenosti zadanih ciljeva koji se upisuju u posljednju rubriku.

Školski razvojni plan upisuje se u tablicu koja se nalazi u Izvješću o samovrjednovanju.

Prioritetna područja unaprjeđenja su tematske cjeline koje ukazuju što škole žele unaprijediti. Prioritetna područja proizlaze iz KREDA-analize.

Ciljevi govore što Tim konkretno želi ostvariti unutar tog prioritetnoga područja kojeg želi unaprijediti. Ciljevi trebaju biti takvi da se može pratiti njihovo ostvarivanje. Valja voditi računa da budu konkretni, specifični, jasno iskazani, mjerljivi i realni odnosno da ih se može ostvariti u razdoblju za koji Tim radi Školski razvojni plan.

Tablica 11. Primjer postavljenog cilja unutar jednoga prioritetnoga područja

PRIORITETNA PODRUČJA UNAPRJEĐENJA	CILJEVI
<ul style="list-style-type: none"> odnos učenika prema drugim učenicima i školi	<ul style="list-style-type: none"> smanjiti stupanj nasilja među djecom mlađe osnovnoškolske dobi (4. razred)

Aktivnosti i metode odnose se na sve postupke koje treba poduzeti da bi se ostvario određeni cilj kao i na metode koje će se pritom koristiti. Aktivnosti i metode moraju biti jasno povezane s ciljevima.

Tablica 12. Primjer postavljenih metoda i aktivnosti vezanih za ostvarivanje planiranog cilja

CILJEVI	METODE I AKTIVNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • smanjiti stupanj nasilja među djecom mlađe osnovnoškolske dobi (4. razred) 	<ul style="list-style-type: none"> • primijeniti primjeren upitnik i odrediti razinu nasilja među djecom • radionice za djecu o nenasilnom rješavanju sukoba • predavanja za roditelje o odgoju za nenasilno rješavanje sukoba

Mjerljivi pokazatelji uspjeha mogu biti:

- ankete
- analiza ocjena
- analiza izostanaka
- fotografije
- izvješća
- učeničke mape
- uključenost škole i učitelja u raznovrsne oblike stručnoga usavršavanja
- nabavljena oprema

Resursi mogu biti financijski, organizacijski i ljudski. Resursi bi trebali biti takvi da govore o troškovima koji će biti potrebni za ostvarenje ciljeva, o organizacijskim pomoćima koje će škola morati učiniti te o raspoloživim ljudskim resursima.

Datum do kojega će se cilj ostvariti predstavlja realnu procjenu vremena koje je potrebno za ostvarivanje cilja. Školski razvojni plan odnosi se u pravilu na jednogodišnje razdoblje. Dakle, valja planirati ciljeve i aktivnosti koji su ostvarivi u tom razdoblju. Ukoliko Školski tim za kvalitetu smatra izuzetno važnim planirati i neke dugoročnije ciljeve onda je prijedlog da se predvidi u kojoj mjeri će se oni realizirati u jednogodišnjem razdoblju (što će biti ciljevi, aktivnosti i mjerljivi pokazatelji

napretka u jednogodišnjem razdoblju). Nakon proteka te godine dana moguće je nastaviti na radu na istim ciljevima, ali je opet važno planirati što će se točno učiniti u sljedećem razdoblju.

Odgovorne osobe: imenuju se jedna ili više osoba koje preuzimaju odgovornost za praćenje i ostvarenje jedne ili više aktivnosti koje dovode do cilja. Ta osoba ili osobe izvještavaju Tim u kojoj je fazi ostvarivanje cilja. Jedna osoba preuzima na sebe odgovornost za praćenje i/ili ostvarivanje svih ciljeva.

U Tablici 13. je primjer ispunjenog *Školskoga razvojnoga plana*.

Tablica 13. Primjer ispunjenog *školskoga* razvojnog plana

PRIORITETNA PODRUČJA UNAPRIJEĐENJA	CILJEVI	METODE I AKTIVNOSTI ZA OSTVARENJE CILJEVA	NUŽNI RESURSI	DATUM DO KOJEGA ĆE SE CILJ OSTVARITI	OSOBE ODGOVORNE ZA PROVEDBU AKTIVNOSTI	MJERLJIVI POKAZATELJI OSTVARENJA CILJEVA
Odnos prema školi i drugim učenicima	Smanjiti stupanj nasilja među djecom	Primijeniti primjeren upitnik, statistički obraditi podatke i odrediti razinu nasilja među učenicima.	Novac za upitnike, vrijeme za primjenu i obradu upitnika, stručna znanja psihologa	Do 30. studenog 2009.	Školska psihologinja	Ponovno primijeniti upitnik nakon godinu dana i utvrditi čestinu nasilja među učenicima.
		2 predavanja za djelatnike škole na temu prepoznavanja nasilničkog ponašanja kod djece i primjerenog reagiranja na nasilničko ponašanje među djecom.	Vanjska ekspertiza	Do 1. veljače 2010.	Školska pedagoginja i ravnateljica (odgovorne za odabir vanjskog stručnjaka i organizaciju)	Broj djelatnika obuhvaćenih predavanjem za djelatnike škole.
		4 radionice za djecu 4. i 6. razreda (+ razreda u kojima je otkrivena najveći postotak nasilja među djecom) na temu nenasilničkog ponašanja.	Stručna literatura, stručno znanje učiteljica	Do 31. svibnja 2010.	Razrednici	Broj djece obuhvaćene radionicama za djecu.
		1 predavanje za roditelje svih učenika škole na temu prepoznavanja nasilničkog ponašanja među djecom i adekvatnog reagiranja	Stručna literatura, stručno znanje stručnih suradnika	Do 1. travnja 2010.	Stručna služba (odgovorni za sadržaj i provedbu predavanja) i razrednici (odgovorni za organizaciju)	Broj roditelja obuhvaćenih predavanjima za roditelje.

2.9 Osvrt na proces samovrjednovanja

Na kraju Izvješća o samovrjednovanju valja se osvrnuti na sam proces samovrjednovanja koji je proveo Školski tim za kvalitetu u suradnji s ostalim dionicima odgojno-obrazovnog procesa. Prilikom osvrta ocjenjuje se vremenska zahtjevnost i obim posla, zadovoljstvo učinjenim te se navode primjedbe i prijedlozi za poboljšanje procesa samovrjednovanja. Svi navedeni podatci i sugestije važni su za buduće poboljšanje postupka samovrjednovanja u osnovnim školama.

2.10 Realizacija Školskoga razvojnoga plana

Proces samovrjednovanja nastavlja se praćenjem provedbe aktivnosti i ostvarivanja ciljeva definiranih Školskim razvojnim planom. Osobe zadužene za praćenje aktivnosti koje vode do ostvarivanja ciljeva, izvještavaju Tim o napretku ili eventualnim teškoćama. S obzirom na različite promjene koje se događaju tijekom školske godine, možda će biti potrebno redefinirati neke od ciljeva. U tome slučaju, Tim predlaže nove ciljeve ili promjene aktivnosti te ih unosi u Školski razvojni plan. Članovi Tima skrbe o kvaliteti škole, promoviraju rad na kvaliteti kao vrijednost oko koje se trebaju usuglasiti svi dionici te prate i usmjeravaju procese za poboljšanje kvalitete. Samo takva trajno praćena i usuglašena djelovanja unaprijedit će kvalitetu škole na zadovoljstvo svih dionika odgojno-obrazovnog procesa.

3. LITERATURA

1. Educational System in Norway: Comenius-Project: Internal evaluation: from analysis to results improvement – secondary schools
2. EQAO Guide to School and Board Improvement Planning (2005.)
3. European report on the quality of school education, Sixteen quality indicators, European Commission (2000.)
4. Gray, J., Wilcox, B. (1998.) Good school, bad school: Evaluating performance and encouraging improvement. Open University Press Buckingham, Philadelphia
5. MacBeath, J. (1999). Schools must speak for themselves: The case for school self-evaluation. Routledge.
6. MacBeath, J. i MacGlynn, A. (2002). Self-evaluation: What's in it for schools? Londorn: RoutledgeFalmer.
7. MacBeath, J., Gray J., Cullen, J., Frost, D., Steward S., Swaffield, S. (2007.) Schools on the Edge: Responding to Challenging Circumstances. Paul Chapman Publishing
8. MacBeath, J., Schratz, M., Meuret, D., Jakobsen, L. (1999). Evaluating quality in school education: A European pilot project. Final Report. European Commission, June 1999. Preuzeto sa www.europa.eu.int/comm/education/poledu/finalrep/rep.pdf
9. MacNemara, G. i O'Hara, J. (2008). Trusting schools and teachers: Developing educational professionalism through self-evaluation (Irish studies). Peter Lang Publishing.
10. Monitoring school Quality, an indicators report, Nacional center for education statistic, U.S. Department of education (2000.)
11. Rudduck, J., Flutter, J. (2004.) How to Improve Your School: Giving Pupils a Voice. Continuum, London, New York
12. Self Evaluation and Development Materials, Association of Assessment Inspectors and Advisers (2002.)
13. Selfevaluation in education, guidelines for evaluators, Comenius , 2002-2004
14. Staničić, S. (2006) Menadžment u obrazovanju. vlastita naklada, Rijeka
15. [http://www.azoo.hr/admin/fckeditor/File/Prirucnik%20za%20samovrjednovanje%20skola\(1\).pdf](http://www.azoo.hr/admin/fckeditor/File/Prirucnik%20za%20samovrjednovanje%20skola(1).pdf), 16. 4. 2008.

16. <http://www.hmie.gov.uk/documents/publication/hgiosjte3.pdf>, 22. 4. 2008.
17. <http://www.idi.hr/vrednovanje/razno/pdfs/lovran%202003.pdf>, 16. 4. 2008.
18. http://www.tuning.unideusto.org/tuningeu/images/stories/template/General_brochure_Croatian_version_FINAL.pdf, 12. 5. 2008.
19. www.azoo.hr, 18. 4. 2008.
20. www.das-macht-schule.de, 5. 5. 2008.
21. www.dfes.gov.uk, 3. 5. 2008.
22. www.eirydice.org, 6. 5. 2008.
23. www.eric.uoregon.edu/publications/digests/digest172.html, 26. 4. 2008.
24. www.europa.eu.int/comm/education/policies/2010/et_2010_en.html, 23. 5. 2008.
25. www.europa.eu.int/education/policies/2010/et_2010_en.html: „Education and training 2010 – Diverse systems, shared goals, 23. 5. 2008.
26. www.hmie.gov.uk/documents/publication/HGIOS.pdf, 2. 4. 2008.
27. www.hmie.gov.uk/documents/publications/hgios-05.html, 2. 4. 2008.
28. www.hmie.gov.uk/documents/publications/hgios-05.html : „How good is our school“ – Selfevaluation using Quality indicators 2002. HM Inspeccorate of education, 2001, 2. 4. 2008.
29. www.idi.hr, 18. 5. 2008.
30. www.nces.ed.gov, 8. 6. 2008.
31. www.ncsl.org.uk, 8. 6. 2008.
32. www.ncvvo.hr, 21. 4. 2008.
33. www.rcuk.ac.uk, 16. 6. 2008.

4. POJMOVNIK

Ciljevi postavljeni u Školskom razvojnom planu iskazuju što Tim konkretno želi ostvariti u pojedinom prioritetnome području unaprjeđenja rada škole. Ciljevi trebaju biti: konkretni, specifični, jasno iskazani, mjerljivi i realni.

Kategorija kvalitete u procesu samovrjednovanja škola sastavnica je općeg funkcioniranja škole. Tri su kategorije kvalitete odabrane u procesu samovrjednovanja osnovnih škola: obrazovna postignuća, procesi unutar škole i organizacija rada škole.

Kontinuirani profesionalni razvoj je sredstvo koje omogućava zaposlenicima da prošire svoja znanja i vještine te razviju osobne značajke koje su im potrebne u profesionalnome životu.

KREDA-analiza modificirana je SWOT-analiza prilagođena zahtjevima samovrjednovanja u odgojno-obrazovnim ustanovama. Cilj te analize je utvrditi sve unutrašnje i vanjske čimbenike koji utječu na kvalitetu rada škole i odgovoriti na pitanje *Koliko je dobra naša škola?* te temeljem analize izdvojiti prioritetna područja unaprjeđenja rada škola.

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja javna je institucija koja obavlja poslove vanjskoga vrjednovanja u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske.

Obrazovna postignuća utvrđuju se pomoću procesa vanjskoga vrjednovanja koji je novi mehanizam za objektivno praćenje obrazovnoga sustava u Republici Hrvatskoj, a temelji se na standardiziranim ispitima koje provodi institucija neovisna o pojedinoj školi, odnosno *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja*.

Organizacija rada škole kategorija je kvalitete koja se u ovom postupku samovrjednovanja odnosi na organizaciju nastave, materijalne uvjete i opremljenost škole, uključenost škole u projekte, pedagoške mjere, izvannastavne aktivnosti, dodatnu, dopunsku i izbornu nastavu, stručno usavršavanje djelatnika škole, pedagoške mjere, stručnu službu i suradnju škole s lokalnom zajednicom.

Prioritetna područja unaprjeđenja tematske su cjeline koje ukazuju na to što škole žele unaprijediti, a proizlaze iz KREDA-analize.

Procesi unutar škole kategorija je kvalitete koja u ovom postupku samovrjednovanja obuhvaća slijedeća područja unaprjeđenja: odnos učenika prema drugim učenicima i školi, odnos učenika i učitelja, poučavanje i učenje, vrjednovanje učeničkog

napretka i postignuća, odnos učitelja, roditelja i škole, planiranje nastavnog procesa i radno ozračje.

Samovrjednovanje je proces sustavnog i kontinuiranog praćenja, analiziranja i procjenjivanja uspješnosti rada škole. To je proces profesionalne refleksije kroz koji škole dobro upoznaju same sebe i pronalaze najbolje načine za unaprjeđenje. Samovrjednovanje omogućava djelatnicima škole da procjene kvalitetu svoga poučavanja i razrednog ozračja uvažavajući kontekst užeg školskog i šireg – socijalnog i kulturalnog okruženja.

Školski razvojni plan je dokument koji predstavlja kratkoročnu, najčešće jednogodišnju strategiju poboljšanja kvalitete. Služi kao vodič za ostvarivanje željenih ciljeva, kao sredstvo za planiranje razvoja te kao mjera dinamike razvoja. Pruža jasan i lako razumljiv pregled ciljeva i aktivnosti koje valja poduzeti u određenom vremenskom razdoblju.

Školski tim za kvalitetu je školsko tijelo kojega čini najmanje šest osoba: ravnatelj škole, stručni suradnik/suradnici, najmanje dva učitelja razredne nastave (nisu nužno učitelji razredne nastave čiji su učenici sudjelovali u ispitivanju); najmanje dva učitelja predmetne nastave predstavnika Učiteljskoga vijeća (ne moraju nužno biti učitelji ispitivanih predmeta).

Vanjsko vrjednovanje je mehanizam za objektivno praćenje obrazovnoga sustava u Republici Hrvatskoj, a temelji se na standardiziranim testovima koje provodi institucija neovisna o pojedinoj školi, odnosno *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja*. Vanjskomu vrjednovanju pripadaju dvije vrste provjere postignuća; **nacionalni ispiti** kojima se procjenjuju postignuća učenika u tijeku obrazovnog ciklusa i dobiva uvid u kvalitetu obrazovnoga sustava i **državna matura** kojom se provjerava razina dosegnutih znanja, vještina i kompetencija na kraju školovanja te pokazuje osposobljenost učenika za daljnje školovanje ili tržište rada.